

Doživljaj vlastitoga tijela i kontrola težine među adolescentima u Litvi, Hrvatskoj i Sjedinjenim Američkim Državama u kontekstu opće sklonosti prekomjernoj težini

Apolinaras Zaborskis, Gintare Petronyte, Linas Sumskas, Marina Kuzman, Ronald J. Iannotti

CMJ 2008;49:233-43

Cilj Usporedit doživljaj vlastitoga tijela i navike kontroliranja težine između adolescenata u Litvi, Hrvatskoj i Sjedinjenim Američkim Državama (SAD), zemljama s izrazitim kontrastom u zastupljenosti prekomjerne tjelesne težine među adolescentima.

Postupci Istraživanje je provedeno u skladu s metodologijom kolaborativne studije Zdravstvene navike u djece školske dobi (Health Behaviour in School-aged Children). Reprezentativni uzorci učenika u dobi od 13 i 15 godina prikupljeni su u Litvi (3778 ispitanika), Hrvatskoj (2946 ispitanika), i SAD-u (3546 ispitanika) u školskoj godini 2001./2002.

Rezultati U sve tri zemlje, djevojčice su se doživljavale kao predebele češće nego dječaci (37,0% vs 19,7%, $P < 0,001$, z test). Zastupljenost takvog doživljaja vlastitog tijela povećavala se je s godinama kod djevojaka (32,7% vs 41,1%, $P < 0,001$, z test) i smanjivala se kod dječaka (21,4% vs 17,9%, $P = 0,005$, z test). Litvanski adolescenti su se najrjeđe doživljavali kao predebeli, dok je u Hrvatskoj i SAD-u takav doživljaj vlastitoga tijela bio češći (24,2%, 27,5%, odnosno 34,3%, $P < 0,001$, χ^2 test). Osim u grupi petnaestogodišnjih Litvanskih dječaka, u svim skupinama ispitanika omjer adolescenata s indeksom tjelesne mase ≥ 85 . percentile koji su se doživljavali kao predebeli je bio značajno veći (i do 3,13 puta među petnaestogodišnjim djevojkama iz SAD-a) nego omjer adolescenta s indeksom tjelesne mase ≤ 15 . percentile koji su se doživljavali kao premršavi. Najviši omjer dječaka i djevojčica s prekomjernom težinom koji su na dijeti ili rade nešto drugo da bi izgubili težinu je bio u SAD-u. Dječaci u Litvi bili su najzadovoljniji svojom težinom, bez obzira na njihovu stvarnu težinu.

Zaključak Doživljaj vlastitoga tijela i navike kontroliranja težine razlikuju se među adolescentima u Litvi, Hrvatskoj, i SAD-u. Međukulturalne razlike i razlike u dobi i spolu utječu na doživljaj vlastitoga tijela i navike kontroliranja težine u adolescenata s prekomjrenom i premalom težinom.